

Rozkład materiału nauczania z biologii dla klasy 1 szkoły ponadpodstawowej dla zakresu rozszerzonego oparty na Programie nauczania biologii – Biologia na czasie

Nr lekcji	Treści nauczania	Liczba godzin na realizację	Cele edukacyjne	Zapis w nowej podstawie programowej	Proponowane procedury osiągnięcia celów	Proponowane środki dydaktyczne
I. Badania przyrodnicze						
1. 2.	Metodyka badań biologicznych <ul style="list-style-type: none"> • obserwacja, doświadczenie • problem badawczy, hipoteza • próba kontrolna (negatywna i pozytywna)*¹, próba badawcza • przedmiot badań a obiekt badań • dokumentacja badań biologicznych, dane jakościowe i dane ilościowe (tabele, wykresy) 	2	<ul style="list-style-type: none"> • omówienie różnicy między obserwacją a doświadczeniem • wyjaśnienie pojęć: <i>problem badawczy, hipoteza, próba badawcza, próba kontrolna, zmienna niezależna, zmienna zależna</i> • omówienie zasad prowadzenia badań • omówienie sposobów dokumentacji obserwacji i doświadczeń 	II.1, II.2, II.3, II.4, II.5, III.1, III.2, III.3, III.4, III.6, IV.2 (wymagania ogólne)	<p>pogadanka na temat metod poznawania świata</p> <ul style="list-style-type: none"> • ustalanie etapów badań do przykładowych obserwacji i doświadczeń • planowanie obserwacji i doświadczeń • wykonywanie dokumentacji do przykładowych obserwacji i doświadczeń 	<ul style="list-style-type: none"> • przykłady obserwacji i doświadczeń <p>Multiteka pokazy slajdów: <i>Organizmy modelowe, Obserwowalne gatunki ptaków</i>; plansza interaktywna: <i>Etapy badań biologicznych</i></p>
3. 4.	Obserwacje mikroskopowe <ul style="list-style-type: none"> • powiększenie, zdolność rozdzielcza mikroskopu • budowa oraz zasady działania mikroskopów optycznego i elektronowego • rodzaje mikroskopów elektronowych • zasady mikroskopowania i przygotowywania preparatów mikroskopowych 	2	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnienie pojęcia <i>zdolność rozdzielcza</i> • omówienie budowy oraz funkcji układów optycznego i mechanicznego mikroskopu optycznego • wyjaśnienie sposobu działania mikroskopu optycznego, w tym mikroskopu fluorescencyjnego, oraz mikroskopów elektronowych (SEM i TEM) • wskazanie cech obrazu 	II.6, III.2 (wymagania ogólne)	<ul style="list-style-type: none"> • analizowanie budowy i zasady działania mikroskopu optycznego • oglądanie pod mikroskopem preparatów trwałych • przygotowanie preparatów nietrwałych i oglądanie ich pod mikroskopem 	<ul style="list-style-type: none"> • mikroskop optyczny • preparaty mikroskopowe trwałe • sprzęt i materiały niezbędne do przygotowania preparatów nietrwałych <p>Multiteka pokaz slajdów: <i>Przygotowanie preparatu mikroskopowego</i>; plansza interaktywna: <i>Obserwacja obiektów o różnych wymiarach</i>;</p>

			<p>oglądanego w mikroskopie optycznym</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówienie zalet i wad mikroskopów optycznych oraz elektronowych • wskazanie przykładów obiektów obserwowanych za pomocą mikroskopu optycznego i mikroskopów elektronowych • wykonanie preparatów mikroskopowych i ich obserwacja 			<p>animacje: <i>Działanie mikroskopu optycznego, Skaningowy mikroskop elektronowy</i>; filmy: <i>Mikroskop fluorescencyjny, Mikroskop elektronowy</i></p>
5.	Powtórzenie i sprawdzenie stopnia opanowania wiadomości i umiejętności	1	X	X	X	Generator testów i sprawdzianów
II. Chemiczne podstawy życia						
6. 7. 8.	<p>Skład chemiczny organizmów</p> <ul style="list-style-type: none"> • pierwiastki chemiczne • pierwiastki biogenne • makro- i mikroelementy • oddziaływania i wiązania chemiczne • związki nieorganiczne i organiczne • właściwości wody • substancje hydrofilowe i hydrofobowe • sole mineralne 	3	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnienie pojęcia <i>pierwiastki biogenne</i> • klasyfikowanie pierwiastków na mikroelementy i makroelementy • omówienie znaczenia wybranych mikro- i makroelementów • omówienie rodzajów wiązań i oddziaływań chemicznych występujących w cząsteczkach biologicznych • klasyfikowanie związków chemicznych na związki organiczne i związki nieorganiczne • omówienie budowy i właściwości fizykochemicznych wody 	l.1.1, l.1.2, l.1.3	<ul style="list-style-type: none"> • praca z tekstem źródłowym • mapa myśli na temat rodzajów wiązań i oddziaływań chemicznych • gra dydaktyczna na temat funkcji pierwiastków w organizmach • obserwacja napięcia powierzchniowego wody, kohezji i adhezji w rurkach kapilarnych • doświadczenie – wpływ detergentu na napięcie powierzchniowe wody 	<ul style="list-style-type: none"> • teksty źródłowe z literatury uzupełniającej • szary arkusz papieru i flamastry do wykonania mapy myśli • materiały do wykonania obserwacji, m.in. kapilary • materiały do wykonania doświadczenia, m.in. detergent, naczynie, moneta o nominale 1 grosz <p>Multiteka plansze interaktywne: <i>Wybrane pierwiastki w organizmie człowieka, Znaczenie wybranych makro- i mikroelementów</i>; animacje: <i>Wiązanie kowalencyjne, Wiązanie</i></p>

			<ul style="list-style-type: none"> • klasyfikowanie substancji na substancje hydrofilowe i substancje hydrofobowe • omówienie znaczenia wody i soli mineralnych 			<i>kowalencyjne spolaryzowane, Wiązanie wodorowe, Wiązanie jonowe, Budowa i właściwości wody, Cząsteczka wody</i>
9. 10. 11.	Budowa i funkcje sacharydów <ul style="list-style-type: none"> • budowa, przykłady i funkcje monosacharydów • formy monosacharydów • przemiany glukozy • wiązanie O-glikozydowe • budowa, przykłady i funkcje oligosacharydów • budowa, przykłady i funkcje polisacharydów • wykrywanie cukrów redukujących w soku z winogron 	3	<ul style="list-style-type: none"> • klasyfikowanie sacharydów • omówienie powstawania form pierścieniowych monosacharydów • omówienie powstawania wiązania O-glikozydowego • porównanie budowy chemicznej mono-, oligo- i polisacharydów • podanie przykładów mono-, oligo i polisacharydów • omówienie budowy, właściwości, występowania oraz znaczenia wybranych mono-, oligo i polisacharydów • zaplanowanie i przeprowadzenie doświadczenia pozwalającego wykryć glukozę w soku z winogron 	1.2.1	<ul style="list-style-type: none"> • analiza łańcuchowej i pierścieniowej budowy monosacharydów • praca w grupach nad konstruowaniem schematu podziału sacharydów na monosacharydy, oligosacharydy i polisacharydy wraz z podaniem przykładów • rozsypanka na temat funkcji poszczególnych sacharydów • wykrywanie cukrów redukujących w soku z winogron 	<ul style="list-style-type: none"> • arkusze formatu A1, kolorowe flamastry • materiały do wykrywania cukrów redukujących, m.in. sok z winogron, palnik, odczynniki Fehlinga I i II <p>Multiteka filmy: <i>Budowa cukrów prostych, Powstawanie wiązania glikozydowego, Polisacharydy, Wykrywanie cukrów w produktach spożywczych, Wykrywanie skrobi w produktach spożywczych</i></p>
12. 13. 14.	Budowa i funkcje lipidów <ul style="list-style-type: none"> • podział lipidów ze względu na budowę cząsteczki • budowa i funkcje lipidów prostych • kwasy tłuszczowe nasycone i nienasycone • budowa i funkcje lipidów złożonych • budowa i funkcje lipidów izoprenowych 	3	<ul style="list-style-type: none"> • poznanie właściwości i funkcji lipidów • klasyfikowanie lipidów ze względu na konsystencję w temperaturze pokojowej, pochodzenie i budowę cząsteczki • wyjaśnienie różnicy między kwasami tłuszczowymi nasyconymi a nienasyconymi • charakteryzowanie budowy 	1.2.3	<ul style="list-style-type: none"> • klasyfikowanie i charakteryzowanie lipidów metodą rybiego szkieletu • analiza budowy triglicerydu, fosfolipidu i cholesterolu • wykrywanie lipidów w nasionach słonecznika 	<ul style="list-style-type: none"> • materiały źródłowe do opracowania rybiego szkieletu z charakterystyką poszczególnych grup lipidów • arkusze szarego papieru, flamastry • materiały do wykrywania lipidów, m.in. odczynnik Sudan III, nasiona Słonecznika

	<ul style="list-style-type: none"> • obserwacja lipidów w nasionach słonecznika 		<p>lipidów prostych, złożonych i izoprenowych</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówienie budowy triglicerydu • poznanie budowy fosfolipidów i ich rozmieszczenia w błonie biologicznej • omówienie znaczenia cholesterolu • zaplanowanie i przeprowadzenie doświadczenia, którego celem jest wykrycie lipidów w nasionach słonecznika 			<p>Multiteka animacje: <i>Budowa triglicerydu, Cholesterol</i>; pokaz slajdów: <i>Woski</i>; filmy: <i>Wykrywanie tłuszczów w produktach spożywczych, Odróżnianie tłuszczu od substancji tłustej</i></p>
15. 16. 17.	<p>Aminokwasy. Budowa i funkcje białek</p> <ul style="list-style-type: none"> • rodzaje aminokwasów (białkowe, niebiałkowe) • budowa i właściwości aminokwasów białkowych • określanie postaci jonowej aminokwasów* • aminokwasy obojętne, kwasowe i zasadowe* • aminokwasy hydrofilowe i hydrofobowe* • powstawanie i wykrywanie wiązań peptydowych • poziomy organizacji białek • podział i funkcje białek • wpływ wybranych czynników fizykochemicznych na białka • badanie wpływu różnych substancji i wysokiej temperatury na mieszaninę białka z wodą 	3	<ul style="list-style-type: none"> • omówienie budowy aminokwasów • klasyfikowanie aminokwasów ze względu na charakter podstawników • poznanie budowy białek i sposobu powstawania wiązania peptydowego • zaplanowanie i przeprowadzenie doświadczenia mającego na celu wykrycie wiązań peptydowych • klasyfikowanie białek ze względu na: pełnione funkcje, liczbę aminokwasów w łańcuchu, strukturę oraz obecność elementów nieaminokwasowych oraz podanie ich przykładów • charakteryzowanie I-, II-, III i IV-rzędowych struktur 	I.2.2	<ul style="list-style-type: none"> • analiza schematu budowy aminokwasu i powstawania wiązania peptydowego • przeprowadzenie reakcji biuretowej – wykrywanie wiązań peptydowych • tworzenie tabeli z podziałem białek ze względu na funkcje • badanie wpływu czynników fizykochemicznych na mieszaninę białka z wodą 	<ul style="list-style-type: none"> • materiały do wykrywania wiązań peptydowych, m.in. roztwór NaOH o stężeniu 10%, roztwór CuSO₄ o stężeniu 1% • materiały do badania wpływu różnych substancji i wysokiej temperatury na mieszaninę białka z wodą, m.in. etanol, kwas siarkowy(VI), chlorek sodu, palnik <p>Multiteka pokaz slajdów: <i>Funkcje biologiczne białek</i>; animacje: <i>Aminokwas, Struktura czwartorzędowa hemoglobiny</i>; filmy: <i>Powstawanie wiązania peptydowego, Struktura białka, Koagulacja i denaturacja białka</i>,</p>

			<p>przestrzennych białek</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównanie białek fibrylarnych z białkami globularnymi • wyjaśnienie, na czym polega i w jakich warunkach zachodzi koagulacja i denaturacja białek • charakteryzowanie białek prostych i białek złożonych 			<p><i>Badanie wpływu różnych substancji na mieszaninę białka z wodą, Wykrywanie białka – reakcja biuretowa, Wykrywanie białka – reakcja ksantoproteinowa</i></p>
18. 19.	<p>Budowa i funkcje nukleotydów oraz kwasów nukleinowych</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowa i funkcje nukleotydów • rodzaje nukleotydów • dinukleotydy a witaminy* • rodzaje kwasów nukleinowych • zasada komplementarności • budowa i funkcje DNA • replikacja DNA • budowa i funkcje RNA 	2	<ul style="list-style-type: none"> • poznanie budowy nukleotydów DNA i RNA • omówienie rodzajów nukleotydów i ich znaczenia • wyjaśnienie, na czym polega komplementarność zasad • omówienie budowy chemicznej i budowy przestrzennej cząsteczek DNA i RNA • omówienie i wskazanie wiązań w cząsteczce DNA • poznanie ogólnego przebiegu replikacji DNA • poznanie rodzajów RNA i ich roli • porównanie budowy i roli DNA z budową i rolą RNA 	I.2.4	<ul style="list-style-type: none"> • analizowanie budowy DNA na przykładzie modelu • analizowanie ilustracji poszczególnych elementów nukleotydu • uzupełnianie mapy mentalnej DNA i RNA 	<ul style="list-style-type: none"> • model budowy DNA • ilustracje prezentujące poszczególne elementy budowy nukleotydu • szablony mapy mentalnej DNA i RNA <p>Multiteka animacje: <i>Miejsca występowania DNA w komórce zwierzęcej, Transportujący RNA;</i> plansza interaktywna: <i>Budowa RNA;</i> film: <i>DNA – nośnik informacji genetycznej</i></p>
20.	Powtórzenie i utrwalenie wiadomości	1	X	X	X	Generator testów i sprawdzianów
21.	Sprawdzenie stopnia opanowania wiadomości i umiejętności	1	X	X	X	Generator testów i sprawdzianów
III. Komórka – podstawowa jednostka życia						
22. 23.	<p>Budowa i funkcje komórki. Rodzaje komórek</p> <ul style="list-style-type: none"> • poziomy organizacji komórkowej organizmów 	2	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnienie pojęć: <i>komórka, organizmy jednokomórkowe, formykolonijne, organizmy wielokomórkowe plechowe i</i> 	II.1, II.7, II.13, II.14, VI.1	<ul style="list-style-type: none"> • analiza porównawcza Elektronogramów komórek prokariotycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • elektronogramy komórek prokariotycznych i eukariotycznych (zwierzęcych, roślinnych,

	<ul style="list-style-type: none"> • rozmiary i kształty komórek • rodzaje komórek (prokariotyczne, eukariotyczne) i ich budowa • rodzaje komórek eukariotycznych (roślinna, zwierzęca, grzybowa) • komórki wyspecjalizowane • przedziały komórkowe 		<p><i>tkankowe</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnienie zależności między wymiarami komórki a jej powierzchnią i objętością • klasyfikowanie komórek ze względu na występowanie jądra komórkowego • podanie przykładów komórek prokariotycznych i eukariotycznych • wskazanie struktur komórek prokariotycznej i eukariotycznej • porównanie komórki prokariotycznej z komórkami eukariotycznymi • porównanie komórek roślinnej, zwierzęcej i grzybowej • przeprowadzenie obserwacji mikroskopowej komórek roślinnych i zwierzęcych • wykonanie nietrwałego preparatu mikroskopowego 		<p>i eukariotycznych (roślinnych, zwierzęcych, grzybowych) oraz opis elementów ich budowy</p> <ul style="list-style-type: none"> • analiza schematów budowy komórek prokariotycznych i eukariotycznych • prezentacja ilustracji komórek o różnych kształtach • obserwacja preparatów komórek prokariotycznych (bakterie nazębne) i eukariotycznych (zwierzęcych – komórki nabłonkowe jamy ustnej, roślinnych – komórki skórki liścia spichrzowego cebuli) pod mikroskopem 	<p>grzybowych)</p> <ul style="list-style-type: none"> • modele i schematy komórek prokariotycznych i eukariotycznych • mikroskopy świetlne, szkiełka podstawowe i nakrywkowe, patyczki do czyszczenia uszu lub wymazówki, cebula, woda, atrament (w celu zwiększenia kontrastu obrazu) <p>Multiteka pokazy slajdów: <i>Wymiary i kształty komórek, Składniki komórki eukariotycznej</i>; film: <i>Komórka</i>; plansze interaktywne: <i>Budowa komórki zwierzęcej, Budowa komórki roślinnej, Budowa komórki bakteryjnej</i></p>
24.	<p>Błony biologiczne</p> <ul style="list-style-type: none"> • funkcje błon biologicznych • budowa błon biologicznych • białka błonowe • właściwości błon biologicznych 	1	<ul style="list-style-type: none"> • wskazanie na schemacie składników błon biologicznych • omówienie modelu budowy błony biologicznej • omówienie budowy i właściwości lipidów błony biologicznej • poznanie właściwości i funkcji błon biologicznych 	II.2	<ul style="list-style-type: none"> • praca z tekstem źródłowym • analiza schematów budowy błon biologicznych 	<ul style="list-style-type: none"> • schematy błon biologicznych <p>Multiteka pokaz slajdów: <i>Składniki błon biologicznych</i>; plansza interaktywna: <i>Budowa błon biologicznych</i></p>
25. 26.	<p>Transport przez błony biologiczne</p> <ul style="list-style-type: none"> • rodzaje transportu przez błony (transport bierny i transport czynny) 	2	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzowanie poszczególnych rodzajów transportu przez błony • wyjaśnienie różnicy między transportem biernym a 	II.3, II.4	<ul style="list-style-type: none"> • analiza schematów transportu substancji przez błony biologiczne • pokaz animacji, np. osmozy 	<ul style="list-style-type: none"> • schematy i animacje transportów substancji przez błony biologiczne • materiały do obserwacji, m.in. mikroskop optyczny,

	<ul style="list-style-type: none"> osmoza w komórkach zwierzęcej i roślinnej plazmoliza i deplazmoliza odróżnianie substancji osmotycznie czynnych od substancji osmotycznie biernych transport przez błony biologiczne z udziałem białek błonowych transport pęcherzykowy 		<p>transportem czynnym</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnienie pojęć: <i>osmoza, turgor, plazmoliza, deplazmoliza</i> charakteryzowanie białek błonowych zaplanowanie i przeprowadzenie doświadczenia mającego na celu udowodnienie selektywnej przepuszczalności błony porównanie zjawisk osmozy i dyfuzji omówienie skutków umieszczenia komórki roślinnej oraz komórki zwierzęcej w roztworach: hipotonicznym, izotonicznym i hipertonicznym zaplanowanie i przeprowadzenie obserwacji plazmolizy i deplazmolizy w komórkach roślinnych porównanie endocytozy z egzocytozą 		<ul style="list-style-type: none"> obserwacja mikroskopowa plazmolizy i deplazmolizy w komórkach skórki liścia spichrzowego cebuli odróżnianie substancji osmotycznie czynnych od substancji osmotycznie biernych za pomocą doświadczenia konstruowanie tabeli porównującej endocytozę z egzocytozą 	<p>cebula, roztwór sacharozy, woda</p> <ul style="list-style-type: none"> materiały do doświadczenia, m.in. lejek, zlewka, statyw, kleik skrobiowy, roztwór glukozy, błona półprzepuszczalna <p>Multiteka pokaz slajdów: <i>Plazmoliza i deplazmoliza</i>; animacje: <i>Właściwości błon biologicznych, Transport bierny i czynny, Białka transportujące, Pompa sodowo-potasowa, Endocytoza i egzocytoza, Osmoza</i>; filmy: <i>Selektywna przepuszczalność błon, Transport przez błony, Obserwacja plazmolizy i deplazmolizy w komórkach skórki liścia spichrzowego cebuli</i></p>
27. 28.	<p>Jądro komórkowe. Cytosol</p> <ul style="list-style-type: none"> budowa jądra komórkowego upakowanie DNA w jądrze komórkowym funkcje jądra komórkowego transport przez pory jądrowe* cytosol struktury cytoszkieletu (filamenty aktynowe, filamenty pośrednie, mikrotubule) komórkowe szlaki transportu* ruch cytozolu rzęski i wici 	2	<ul style="list-style-type: none"> poznanie budowy i funkcji jądra komórkowego wskazanie na schemacie elementów budowy jądra komórkowego omówienie budowy jądra komórkowego omówienie składu chemicznego chromatyny wyjaśnienie znaczenia jąderka i otoczki jądrowej omówienie sposobu upakowania DNA 	II.5, II.12, IV.1	<ul style="list-style-type: none"> analizowanie budowy jądra komórkowego na podstawie schematu układanie rozsypanki ilustrującej upakowanie DNA w jądrze komórkowym tworzenie mapy mentalnej prezentującej elementy cytozolu i ich funkcje tworzenie tabeli porównującej struktury 	<ul style="list-style-type: none"> ilustracje i pojęcia do rozsypanki dotyczącej upakowania DNA w jądrze komórkowym materiały do obserwacji mikroskopowej, m.in. mikroskop optyczny, żywe okazy moczarki kanadyjskiej, sprzęt do wykonania preparatów mikroskopowych <p>Multiteka pokaz slajdów: <i>Poziomy</i></p>

			<p>w jądrze komórkowym</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnienie pojęć: <i>chromatyna, nukleosom, chromosom</i> • poznanie składu i znaczenia cytozolu • podanie elementów cytoszkieletu i omówienie ich funkcji • porównanie elementów cytoszkieletu pod względem budowy, funkcji i rozmieszczenia • omówienie ruchów cytozolu • omówienie budowy rzęski i wici 		<p>cytoszkieletu</p> <ul style="list-style-type: none"> • obserwowanie pod mikroskopem ruchu cytozolu w komórkach liści moczarki kanadyjskiej 	<p><i>kondensacji chromatyny; plansze interaktywne: Budowa chromosomu metafazowego, Chromosom – 23 pary; animacja: Budowa rzęski i wici; filmy: Obserwacja ruchu cytozolu w komórkach liści moczarki kanadyjskiej, Cytoszkielet</i></p>
29.	<p>Mitochondria i plastydy. Teoria endosymbiozy</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowa i funkcje mitochondriów • rodzaje plastydów • cechy, funkcje i występowanie plastydów • budowa chloroplastów • obserwacja plastydów • teoria endosymbiozy • organella półautonomiczne 	1	<ul style="list-style-type: none"> • omówienie budowy mitochondriów • wyjaśnienie roli mitochondriów jako centrów energetycznych komórki • klasyfikowanie plastydów • omówienie funkcji plastydów • omówienie sposobów powstawania plastydów i możliwości przekształcania różnych rodzajów plastydów • porównanie różnych rodzajów plastydów • omówienie budowy chloroplastów • prowadzenie obserwacji mikroskopowej różnych rodzajów plastydów • omówienie teorii endosymbiozy • podanie potwierdzających ją 	II.8, II.9	<ul style="list-style-type: none"> • analizowanie budowy mitochondrium i chloroplastu na podstawie planszy • tworzenie mapy mentalnej porównującej typy plastydów • obserwowanie na preparatach mikroskopowych różnych typów plastydów 	<ul style="list-style-type: none"> • schematy przedstawiające budowę mitochondrium i chloroplastu • materiały do mapy mentalnej • materiały do przeprowadzenia obserwacji, m.in. mikroskop optyczny, liście, kwiaty i owoce roślin oraz materiały niezbędne do przygotowania preparatów mikroskopowych <p>Multiteka plansze interaktywne: <i>Budowa mitochondrium, Budowa chloroplastu;</i> pokaz slajdów: <i>Plastydy – obraz mikroskopowy</i></p>

			argumentów • wyjaśnienie, dlaczego mitochondria i plastidy nazywa się organellami półautonomicznymi			
30. 31.	Struktury komórkowe otoczone jedną błoną i rybosomy • budowa siateczki śródplazmatycznej • funkcje siateczek śródplazmatycznych gładkiej i szorstkiej • budowa rybosomów • klasyfikacja rybosomów • rodzaje białek wytwarzanych na rybosomach • transport białek do organelli* • budowa i funkcje aparatu Golgiego • budowa i funkcje lizosomów • rola przedziałów komórkowych w wytwarzaniu hormonów tarczycy* • funkcje peroksysomu • funkcje wakuol • obserwacja kryształów szczawianu wapnia w wakuolach komórek roślinnych	2	• omówienie budowy oraz roli siateczki śródplazmatycznej, rybosomów, aparatu Golgiego i lizosomów • analizowanie schematu syntezy i modyfikacji białek wydzielanych przez komórkę • wyjaśnienie roli peroksysomów • omówienie występowania, budowy i funkcji wakuol	II.6, II.7, II.11	• analizowanie schematu przedstawiającego syntezę i modyfikację białek • tworzenie mapy mentalnej na temat struktur komórkowych otoczonych jedną błoną • analizowanie schematu przedstawiającego zasady działania lizosomu	• schemat przedstawiający syntezę i modyfikację białek • materiały do mapy mentalnej Multiteka pokaz slajdów: <i>Lizosomy, peroksysomy, glioksysomy</i> ; animacje: <i>Współczynnik sedymentacji, Siateczka śródplazmatyczna, Synteza i modyfikacje białek</i> ; film: <i>Wakuole</i>
32.	Ściana komórkowa • funkcje ściany komórkowej • budowa ściany komórkowej roślin • związki modyfikujące ściany komórkowe • połączenia międzykomórkowe u roślin	1	• omówienie występowania, budowy i funkcji ściany komórkowej • wymienienie głównych składników ściany komórkowej u bakterii, roślin i grzybów • omówienie budowy pierwotnej i budowy wtórnej	II.10	• tworzenie mapy mentalnej dotyczącej budowy i roli ściany komórkowej roślin • analizowanie schematu budowy ściany komórkowej • obserwowanie pod	• materiały do mapy mentalnej • schemat budowy ściany komórkowej • mikroskop oraz materiały niezbędne do obserwacji mikroskopowej, m.in. cebula Multiteka pokaz slajdów: <i>Inkrustacja</i>

			<p>ściany komórkowej roślin</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnienie, na czym polegają modyfikacje ściany komórkowej • omówienie umiejscowienia, budowy i funkcji połączeń między komórkami u roślin 		<p>mikroskopem ściany komórkowej</p>	<p><i>i adkrustacja;</i> filmy: <i>Budowa ściany komórkowej, Połączenia między komórkami roślin</i></p>
33. 34.	<p>Cykl komórkowy. Mitoza</p> <ul style="list-style-type: none"> • cykl życiowy komórki eukariotycznej • chromosomy homologiczne • przebieg cyklu komórkowego • zmiany zawartości DNA w cyklu komórkowym • układ kontroli cyklu komórkowego* • zaburzenia cyklu komórkowego • przebieg i znaczenie mitozy • wrzeciono kariokinetyczne • cytokineza w komórkach zwierzęcych i roślinnych • apoptoza i jej przebieg • podział prosty komórki bakterii* 	2	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnienie pojęć: <i>kariokineza, cytokineza</i> • wyjaśnienie pojęcia <i>chromosomy homologiczne</i> • omówienie faz cyklu komórkowego • wyjaśnienie roli interfazy w cyklu życiowym komórki • określenie skutków zaburzeń cyklu komórkowego • omówienie przebiegu i znaczenia mitozy • omówienie znaczenia wrzeciona kariokinetycznego • wyjaśnienie i porównanie przebiegu cytokinezy w komórkach roślinnej i zwierzęcej • wyjaśnienie, na czym polega pogramowana śmierć komórki 	IV.3, IV.4, IV.5, IV.6, IV.7, IV.9	<ul style="list-style-type: none"> • analizowanie schematu cyklu komórkowego • analizowanie przebiegu mitozy • gra dydaktyczna <i>Memory</i> dotycząca przebiegu mitozy • metoda kosza i walizki do podsumowania wiadomości dotyczących etapów cyklu komórkowego 	<ul style="list-style-type: none"> • schemat cyklu komórkowego • kolorowe kartki z nazwami i krótką charakterystyką etapów cyklu komórkowego • schemat z przebiegiem mitozy • ilustracje i nazwy poszczególnych etapów mitozy do gry dydaktycznej <i>Memory</i> • zdania charakteryzujące poszczególne etapy cyklu komórkowego do metody kosza i walizki <p>Multiteka animacje: <i>Cykl komórkowy, Mitoza – przebieg i znaczenie, Apoptoza;</i> filmy: <i>Zmiany zawartości DNA w cyklu życiowym komórki diploidalnej, Mitoza, Podział komórki</i></p>
35. 36.	<p>Mejoza</p> <ul style="list-style-type: none"> • przebieg i znaczenie mejozy • przebieg procesu <i>crossing-over</i> • zmiany zawartości DNA w komórce ulegającej mejozie • porównanie mitozy z mejozą • zmiany zawartości DNA podczas zapłodnienia 	2	<ul style="list-style-type: none"> • omówienie przebiegu i znaczenia mejozy • wyjaśnienie znaczenia zjawiska <i>crossing-over</i> • omówienie zmian zawartości DNA w komórce ulegającej mejozie • porównanie mitozy z mejozą 	IV.4, IV.5, IV.7, IV.8	<ul style="list-style-type: none"> • analizowanie przebiegu mejozy • gra dydaktyczna <i>Memory</i> dotycząca przebiegu mejozy • analiza schematu przebiegu <i>crossing-over</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • schemat przebiegu mejozy • ilustracje i nazwy poszczególnych etapów mejozy do gry dydaktycznej <i>Memory</i> Multiteka animacja: <i>Mejoza – przebieg i znaczenie;</i>

			• omówienie zmian zawartości DNA podczas zapłodnienia			filmy: <i>Zmiany ilości DNA w komórce przechodzącej mejozę, Mejoza, Crossing-over</i>
37.	Powtórzenie i utrwalenie wiadomości	1	X	X	X	Generator testów i sprawdzianów
38.	Sprawdzenie stopnia opanowania wiadomości i umiejętności	1	X	X	X	Generator testów i sprawdzianów
IV. Metabolizm						
39. 40.	Podstawowe zasady metabolizmu • kierunki przemian metabolicznych (anabolizm, katabolizm) • reakcje endoergiczne, reakcje egzoergiczne • uniwersalne przenośniki energii w komórce • budowa ATP i jego przemiany w ADP • mechanizmy fosforylacji ADP • przebieg chemiosmozy • budowa i działanie syntazy ATP • sprzężanie metabolizmu przez ATP* • reakcje utleniania i redukcji • szlaki i cykle metaboliczne • regulacja przebiegu szlaków metabolicznych	2	• wyjaśnienie pojęcia <i>metabolizm</i> • porównanie reakcji anabolicznych z katabolicznymi • odróżnianie reakcji endoergicznych od egzoergicznych • wyjaśnienie budowy i roli ATP • omówienie przemian ATP w ADP • omówienie rodzajów fosforylacji • charakterystyka nośników elektronów • porównanie przebiegu szlaku metabolicznego z przebiegiem cyklu metabolicznego • omówienie regulacji przebiegu szlaków metabolicznych	III.1.1, III.1.2, III.2.1, III.2.2, III.4.4, III.5.3, III.5.4	• porównanie reakcji anabolicznych z katabolicznymi metodą aktywnego opisu porównującego • omówienie budowy ATP • omówienie rodzajów fosforylacji ADP metodą aktywnego opisu porównującego • wyjaśnienie przebiegu reakcji utleniania i redukcji z udziałem NADP+	• tabele do uzupełnienia dotyczące rodzajów reakcji metabolicznych • ilustracja przedstawiająca budowę ATP • tabele do uzupełnienia dotyczące rodzajów fosforylacji ADP • ilustracja przedstawiająca reakcję redoks z udziałem NADP+ Multiteka animacje: <i>Anabolizm i katabolizm, ATP</i>
41. 42.	Budowa i działanie enzymów • energia aktywacji • budowa enzymów • nazewnictwo i klasyfikacja enzymów • właściwości enzymów • mechanizm działania enzymów (kataliza enzymatyczna)	2	• wyjaśnienie pojęcia <i>energia aktywacji</i> • omówienie modelu budowy enzymu • poznanie zasad nazewnictwa i klasyfikacji enzymów • poznanie cech enzymów • wyjaśnienie mechanizmu	III.3.1, III.3.2	• charakteryzowanie budowy enzymu na podstawie schematu lub modelu • wyjaśnienie mechanizmu działania enzymów na podstawie animacji lub schematu	• schemat lub model budowy enzymu • ilustracja lub animacja przedstawiająca mechanizm działania enzymów • ilustracja przedstawiająca przebieg szlaków metabolicznych

	<ul style="list-style-type: none"> • rybozomy, deoksyrybozomy* 		<p>działania enzymów</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówienie modelu powstawania kompleksu enzym–substrat 		<ul style="list-style-type: none"> • omówienie przebiegu szlaków liniowego i cyklicznego metodą aktywnego opisu porównującego • analiza przebiegu fosforylacji 	<ul style="list-style-type: none"> • tabele do uzupełnienia dotyczące porównania szlaków metabolicznych <p>Multiteka animacja: <i>Działanie enzymów</i></p>
43. 44. 45.	<p>Regulacja aktywności enzymów</p> <ul style="list-style-type: none"> • czynniki regulujące szybkość reakcji enzymatycznych (stężenie substratu, temperatura, pH środowiska, obecność aktywatorów lub inhibitorów) • fosforylacja i defosforylacja, proteoliza w regulacji aktywności enzymów* • ujemne sprzężenie zwrotne • enzymy allosteryczne* 	3	<ul style="list-style-type: none"> • charakterystyka czynników decydujących o szybkości reakcji enzymatycznych • omówienie krzywej Michaelisa–Menten • porównywanie powinowactwa enzymów do substratów na podstawie wartości stałej Michaelisa–Menten • porównanie rodzajów inhibicji • omówienie mechanizmu hamowania przez ujemne sprzężenie zwrotne • badanie wpływu pH na aktywność pepsyny • badanie wpływu wysokiej i niskiej temperatury na aktywność katalazy 	III.3.3, III.3.4, III.3.5	<ul style="list-style-type: none"> • analiza wykresów przedstawiających wpływ wybranych czynników na szybkość reakcji enzymatycznej • określanie powinowactwa enzymów do substratów na podstawie wartości stałej Michaelisa–Menten • porównanie rodzajów inhibicji na podstawie animacji lub ilustracji • badanie wpływu pH na aktywność pepsyny • badanie wpływu wysokiej i niskiej temperatury na aktywność katalazy 	<ul style="list-style-type: none"> • wykresy przedstawiające wpływ stężenia substratu, temperatury, wartości pH na szybkość reakcji enzymatycznej • ilustracja lub animacja przedstawiająca rodzaje inhibicji • materiały do doświadczenia, m.in. roztwór HCl, roztwór NaHCO₃, CuSO₄, NaOH • materiały do doświadczenia, m.in. homogenat wątroby wieprzowej, roztwór H₂O₂, palnik <p>Multiteka animacje: <i>Wpływ stężenia substratu na przebieg reakcji enzymatycznej, Stała Michaelisa, Inhibicja i jej rodzaje;</i> filmy: <i>Wpływ temperatury na aktywność enzymów, Wpływ pH na aktywność katalazy</i></p>
46. 47. 48.	<p>Autotroficzne odżywianie się organizmów – fotosynteza</p> <ul style="list-style-type: none"> • rodzaje autotrofizmu (fotosynteza, chemosynteza) • miejsce zachodzenia fazy jasnej 	3	<ul style="list-style-type: none"> • omówienie autotrofizmu jako rodzaju odżywiania się organizmów • wyjaśnienie ogólnej zasady przebiegu fotosyntezy 	III.4.1, III.4.2, III.4.3, III.4.4, III.4.5	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawienie miejsca zachodzenia faz fotosyntezy • określenie rodzajów fotosyntezy 	<ul style="list-style-type: none"> • ilustracja chloroplastu • schemat widma absorpcyjnego barwników fotosyntetycznych • ilustracja budowy cząsteczki

	<p>i fazy ciemnej fotosyntezy</p> <ul style="list-style-type: none"> • rodzaje fotosyntezy (fotosynteza oksygeniczna i fotosynteza anoksygeniczna) • barwniki fotosyntetyczne • budowa chlorofilu • badanie wpływu barwy światła na efektywność fotosyntezy • budowa i funkcje fotosystemów • przebieg fotosyntezy • fosforylacja fotosyntetyczna cykliczna i niecykliczna • badanie syntezy skrobi asymilacyjnej • fotosynteza anoksygeniczna* • znaczenie fotosyntezy 		<ul style="list-style-type: none"> • omówienie rodzajów fotosyntezy • charakterystyka barwników fotosyntetycznych • poznanie budowy cząsteczki chlorofilu • poznanie budowy i roli fotosystemów • analiza przebiegu faz zależnej i niezależnej od światła • porównanie fosforylacji fotosyntetycznej cyklicznej z fosforylacją fotosyntetyczną niecykliczną • wyjaśnienie znaczenia fotosyntezy dla organizmów żyjących na Ziemi 		<ul style="list-style-type: none"> • omówienie barwników biorących udział w fotosyntezie • analiza budowy cząsteczki chlorofilu • analizowanie budowy fotosystemów • omówienie przebiegu fazy zależnej i fazy niezależnej od światła fotosyntezy • badanie syntezy skrobi asymilacyjnej w liściach pelargonii • przedstawienie znaczenia fotosyntezy 	<p>chlorofilu</p> <ul style="list-style-type: none"> • animacja lub schematy przebiegu fotosyntezy • materiały do doświadczenia, m.in. liście pelargonii, lampa, czarna papierowa torebka, palnik, etanol, płyn Lugola <p>Multiteka animacje: <i>Barwniki fotosyntetyczne i fotosystemy, Fotosynteza</i></p>
49.	<p>Autotroficzne odżywianie się organizmów – chemosynteza</p> <ul style="list-style-type: none"> • przebieg chemosyntezy • rodzaje bakterii przeprowadzających chemosyntezę • znaczenie chemosyntezy 	1	<ul style="list-style-type: none"> • poznanie przebiegu etapów chemosyntezy • omówienie chemosyntezy przeprowadzanej przez bakterie nitryfikacyjne • określenie znaczenia chemosyntezy 	VI.3	<ul style="list-style-type: none"> • analizowanie w grupach przebiegu reakcji utleniania związków mineralnych podczas pierwszego etapu chemosyntezy u bakterii • przedstawienie reakcji przeprowadzanych przez bakterie nitryfikacyjne • omówienie znaczenia chemosyntezy 	<ul style="list-style-type: none"> • zapisy reakcji utleniania związków mineralnych podczas pierwszego etapu chemosyntezy u bakterii • teksty źródłowe na temat znaczenia chemosyntezy
50. 51. 52. 53.	<p>Oddychanie komórkowe.</p> <p>Oddychanie tlenowe</p> <ul style="list-style-type: none"> • rodzaje oddychania komórkowego • lokalizacja etapów oddychania tlenowego w komórce • przebieg oddychania tlenowego 	4	<ul style="list-style-type: none"> • omówienie rodzajów oddychania komórkowego • przedstawienie miejsc zachodzenia etapów oddychania tlenowego w komórce • wykazanie katabolicznego 	III.5.1, III.5.2, III.5.3, III.5.4, IX.6.2	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizowanie na planszy etapów oddychania tlenowego w mitochondrium • analizowanie animacji przedstawiającej glikolizę, reakcję 	<ul style="list-style-type: none"> • schemat przedstawiający lokalizację etapów oddychania tlenowego w mitochondrium • animacja prezentująca glikolizę, reakcję pomostową, cykl Krebsa i łańcuch oddechowy

	<ul style="list-style-type: none"> • regeneracja NAD⁺* • bilans energetyczny oddychania tlenowego • wpływ wybranych czynników na intensywność oddychania tlenowego • wydzielanie dwutlenku węgla i pochłanianie tlenu przez kiełkujące nasiona 		<p>charakteru oddychania tlenowego</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzowanie przebiegu glikolizy, reakcji pomostowej, cyklu <p>Krebsa i łańcucha oddechowego</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówienie bilansu energetycznego oddychania tlenowego • określenie wpływu wybranych czynników na intensywność oddychania tlenowego 		<p>pomostową, cykl Krebsa i łańcuch oddechowy</p> <ul style="list-style-type: none"> • przeprowadzenie doświadczenia mającego na celu wykazanie wydzielania dwutlenku węgla przez kiełkujące nasiona • przeprowadzenie doświadczenia mającego na celu wykazanie pochłaniania tlenu przez kiełkujące nasiona 	<ul style="list-style-type: none"> • materiały do doświadczenia, m.in. kolba stożkowa, nasiona grochu, korek, zlewka z wodą wapienną, wata • materiały do doświadczenia: nasiona grochu, kolby stożkowe, korki, U-rurka, roztwór KOH <p>Multiteka animacje: <i>Oddychanie komórkowe, łańcuch oddechowy</i></p>
54. 55.	<p>Procesy beztlenowego uzyskiwania energii</p> <ul style="list-style-type: none"> • oddychanie beztlenowe • fermentacja alkoholowa i fermentacja mlekowa • zastosowanie fermentacji alkoholowej i mlekowej • zysk energetyczny procesów beztlenowych • wydzielanie dwutlenku węgla podczas fermentacji alkoholowej 	2	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzowanie oddychania beztlenowego i fermentacji • poznanie przebiegu i znaczenia fermentacji mlekowej i alkoholowej • określenie zysku energetycznego procesów beztlenowych • wydzielanie dwutlenku węgla podczas fermentacji alkoholowej 	III.5.5, III.5.6	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanka połączona z analizowaniem prezentacji multimedialnej na temat fermentacji mlekowej i alkoholowej • przeprowadzenie doświadczenia mającego na celu wykazanie wydzielania dwutlenku węgla podczas fermentacji alkoholowej 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentacja multimedialna na temat fermentacji mlekowej i alkoholowej • materiały do doświadczenia, m.in. kolby stożkowe, woda, czajnik, drożdże, cukier, korki, szklane rurki, probówki z wodą wapienną <p>Multiteka animacje: <i>Przebieg fermentacji mleczanowej, Oddychanie a fermentacja</i>; film: <i>Fermentacja alkoholowa</i></p>
56. 57.	<p>Inne procesy metaboliczne</p> <ul style="list-style-type: none"> • metabolizm sacharydów (glikogenoliza, glukoneogeneza) • szlaki glukoneogenezy w organizmie człowieka • metabolizm tłuszczów u zwierząt (katabolizm i anabolizm) • przebieg β-oksydacji 	2	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnienie, na czym polegają glukoneogeneza i glikogenoliza • poznanie szlaków glukoneogenezy w organizmie człowieka • analizowanie przebiegu β-oksydacji • wyjaśnienie przebiegu przemian aminokwasów 	III.5.7, XI.2.4e	<ul style="list-style-type: none"> • analizowanie animacji lub schematów przedstawiających glukoneogenezę, β-oksydację, przemiany aminokwasów, cykl mocznikowy, rozkład białek, cukrów i tłuszczów 	<ul style="list-style-type: none"> • animacja lub schemat przedstawiający glukoneogenezę, β-oksydację, przemiany aminokwasów, cykl mocznikowy, rozkład białek, cukrów i tłuszczów • kartki z cechami charakterystycznymi przemian

	<ul style="list-style-type: none"> • metabolizm aminokwasów i białek (anabolizm i katabolizm) • transport amoniaku i cykl mocznikowy • wiązanie azotu atmosferycznego i przystosowanie sinic i bakterii z rodzaju <i>Rhizobium</i> do asymilacji azotu* 		<ul style="list-style-type: none"> • omówienie rodzajów produktów przemiany materii i sposobów ich usuwania z organizmu • charakteryzowanie przebiegu cyklu mocznikowego 		<ul style="list-style-type: none"> • podsumowanie w grupach wiadomości dotyczących przemian metabolicznych za pomocą gry dydaktycznej <i>Memory</i> 	metabolicznych do gry <i>Memory</i> Multiteka animacje: <i>Powiązanie procesów metabolicznych, Triglicerydy jako źródło energii, Białka i aminokwasy – źródło energii w warunkach głodu, Glukoneogeneza</i>
58. 59.	Powtórzenie i utrwalenie wiadomości	2	X	X	X	Generator testów i sprawdzianów
60.	Sprawdzenie stopnia opanowania wiadomości i umiejętności	1	X	X	X	Generator testów i sprawdzianów

¹ Zagadnienia spoza podstawy programowej oznaczono gwiazdką.

Autor: Jacek Pawłowski